

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	13
CZĘŚĆ PIERWSZA. Pedagogika jako nauka o wychowaniu człowieka — <i>Tadeusz Wujek i Tadeusz Pilch</i>	15
ROZDZIAŁ I. Miejsce pedagogiki w systemie nauk — <i>T. Wujek</i>	17
1. Proces poznania naukowego	17
2. Podział dyscyplin naukowych	18
3. Funkcje społeczne nauki	21
ROZDZIAŁ II. Przedmiot i zadania pedagogiki — <i>T. Wujek</i>	23
1. Przedmiot pedagogiki	23
2. Zadania pedagogiki	25
ROZDZIAŁ III. Pojęcia pedagogiki — <i>T. Wujek</i>	28
1. Język naukowy pedagogiki	28
2. Wychowanie	29
3. Kształcenie	35
4. Nauczanie	40
5. Osobowość	43
6. Środowisko	46
7. Kultura	49
8. Czas wolny	51
ROZDZIAŁ IV. <u>Metody i techniki badań w pedagogice</u> ¹⁸ — <i>T. Pilch i T. Wujek</i>	57
1. Metoda a technika badań. Narzędzie badawcze — <i>T. Pilch</i>	57
2. Eksperyment pedagogiczny — <i>T. Pilch</i>	58
3. Monografia pedagogiczna — <i>T. Pilch</i>	60
4. Metoda indywidualnych przypadków — <i>T. Pilch</i>	61
5. Sondaż diagnostyczny — <i>T. Pilch</i>	63
6. Techniki badań pedagogicznych. Obserwacja — <i>T. Pilch</i>	65
7. Wywiad — <i>T. Pilch</i>	69
8. Ankieta — <i>T. Pilch</i>	74
9. Badanie dokumentów — <i>T. Wujek</i>	76
10. Pomiar środowiska wychowawczego — <i>T. Pilch</i>	79
BIBLIOGRAFIA do części pierwszej	81

CZĘŚĆ DRUGA. Pedagogika i nauki z nią współdziałające — *Jan Legowicz, Edward Erazmus, Jan Kluczyński, Stanisław Kowalski, Bogdan Sadowski, Andrzej Jaczewski, Janusz Reykowski i Edward Mazurkiewicz* 83

ROZDZIAŁ I. Rola filozofii w tworzeniu teorii wychowania
— *J. Legowicz* 85

ROZDZIAŁ II. Nauki polityczne a pedagogika
— *E. Erazmus* 101
1. Związek polityki z pedagogiką 101
2. Polityka oświatowa 107
3. Funkcje społeczne polityki i pedagogiki 109

ROZDZIAŁ III. Nauki ekonomiczne a pedagogika
— *J. Kluczyński* 113
1. Tradycja i terażniejszość 113
2. Przedmiot i problematyka badań ekonomiczno-oświatowych 115
3. Niektóre wyniki prowadzonych badań 118
4. Metodologiczne problemy dalszych badań 120
5. Badania ekonomiczne a polityka oświatowa 121
6. Planowanie oświaty 122
7. Koszty i efekty kształcenia 124
8. Strategia rozwoju gospodarczego a polityka oświatowa 127

ROZDZIAŁ IV. Socjologia a pedagogika
— *S. Kowalski* 130
1. Proces wychowawczy jako przedmiot badań socjologii i pedagogiki 130
2. Autonomiczny charakter pedagogiki i socjologii w badaniu procesu wychowania 133
3. Pedagogika społeczna a socjologia wychowania 139
4. Aktualna problematyka społeczna wychowania we współpracy pedagogiki z socjologią 145

ROZDZIAŁ V. Biologiczne podstawy pedagogiki
— *B. Sadowski* 152
1. Mechanizmy dziedziczenia 153
2. Główne cechy budowy i czynności układu nerwowego 159

ROZDZIAŁ VI. Medycyna a wychowanie
— *A. Jaczewski* 173
1. Czynniki warunkujące prawidłowy rozwój i zdrowie 173
2. Zdrowie psychiczne a nauka i wychowanie 182
3. Wychowanie zdrowotne 184

ROZDZIAŁ VII. Psychologia a pedagogika	
— <i>J. Reykowski</i>	186
1. Psychologia jako nauka o regulacji czynności ludzkich	186
2. Główne procesy regulacji	188
3. Uczenie się — podstawowy warunek regulacji	191
4. Temperament — podstawowe właściwości mechanizmów regulacji	193
5. Zdolności — podstawa procesów instrumentalnych	195
6. Osobowość — podstawa ustosunkowania wobec otoczenia	198
7. Psychologia a pedagogika	201

ROZDZIAŁ VIII. Prakseologia a pedagogika	
— <i>E. Mazurkiewicz</i>	204
1. Sprawne działanie	204
2. Podstawowe pojęcia prakseologii	206
3. Użyteczność prakseologii	213
4. Cykl działania zorganizowanego	217
5. Planowanie pedagogiczne	220
6. Uwagi do programu rozwoju prakseologicznych zainteresowań pedagoga	228

BIBLIOGRAFIA do części drugiej	228
--	-----

CZĘŚĆ TRZECIA. Treść i metody wychowania

— <i>Heliodor Muszyński</i>	231
---------------------------------------	-----

ROZDZIAŁ I. Istota, cele i zadania wychowania socjalistycznego	233
1. Wychowanie jako zjawisko społeczne	233
2. Podstawowe zadania wychowania socjalistycznego	240
3. Aksjologiczne podstawy socjalistycznego ideału wychowania	245

6 ROZDZIAŁ II. Podstawowe dziedziny wychowania	249
1. Klasyfikacja rodzajów wychowania	249
2. Wychowanie przez pracę	250
3. Wychowanie przez sztukę	253
4. Wychowanie przez sport i wypoczynek	259
5. Wychowanie przez kolektyw	265

ROZDZIAŁ III. Wychowanie moralne	273
1. Pojęcie i rola wychowania moralnego w nowoczesnym społeczeństwie socjalistycznym	273
2. Treść socjalistycznego wychowania moralnego	278
3. Kształtowanie się i rozwój moralnej sylwetki człowieka	286
4. Główne czynniki rozwoju moralnego jednostki	296

5. Proces wychowania moralnego	300
6. Główne zasady i formy realizacji procesu wychowania moralnego	307
7. Metody wychowania moralnego	317
ROZDZIAŁ IV. Kształtowanie naukowego poglądu na świat	333
1. Pojęcie i funkcje naukowego poglądu na świat	333
2. Sylwetka człowieka o naukowym poglądzie na świat	137
3. Konflikty światopoglądowe we współczesnym wychowaniu	339
4. Proces wychowania światopoglądowego a rozwój dziecka w wieku szkolnym	341
5. Metody i techniki wychowania światopoglądowego	344
BIBLIOGRAFIA do części trzeciej	348
CZĘŚĆ CZWARTA. Dydaktyka — Władysław Zaczyński	353
WPROWADZENIE	353
ROZDZIAŁ I. Teorie dydaktyczne a problematyka celów i treści nauczania	355
1. Sensualizm a teoria materializmu dydaktycznego	356
2. Racjonalizm a teoria formalizmu dydaktycznego	357
3. Pragmatyzm (instrumentalizm) a teoria utylitaryzmu dydaktycznego	361
4. Materializm dialektyczny a teoria materializmu funkcjonalnego w dydaktyce	364
ROZDZIAŁ II. Źródła celów i treści kształcenia w dydaktyce marksistowskiej oraz zasady doboru treści do planów i programów nauczania	367
1. Naukowy wywód celów kształcenia ogólnego i politechnicznego	367
2. Cele kształcenia zawodowego	371
3. Plan i program nauczania	371
4. Zasady doboru treści do programów nauczania	379
5. Podręczniki szkolne i badanie treści nauczania	385
ROZDZIAŁ III. Proces dydaktyczny. Zasady nauczania	388
1. Proces dydaktyczny jako kierowany proces poznawczy uczniów	389
2. Ogniwa procesu nauczania i odpowiadające im zasady	392
ROZDZIAŁ IV. Metody nauczania	420
1. Pojęcie i podział metod nauczania	420
2. Charakterystyka metod przekazywania wiadomości	424
3. Metody utrwalania materiału	430

4. Metody kontroli i oceny	432
5. Nauczanie programowane	435
ROZDZIAŁ V. Warunki efektywności metod nauczania	440
1. Nauczanie problemowe	442
2. Rozwiązywanie problemów jako droga zdobywania wiadomości	446
3. Techniki audiowizualne w problemowym uczeniu się	449
4. Czy tylko problemowość w nauce szkolnej?	452
5. Warunki efektywności klasycznych metod nauczania	453
ROZDZIAŁ VI. Formy organizacyjne nauczania	456
1. Typy lekcji	457
2. Struktura lekcji	458
3. Praca domowa uczniów	459
4. Wycieczka jako swoista forma organizacyjna zajęć dydaktycznych	461
5. Optymalizacja form organizacyjnych uczenia	462
BIBLIOGRAFIA do części czwartej	464

CZĘŚĆ PIĄTA. System oświatowy

— *Tadeusz J. Wiloch, Jerzy Wołczyk i Tadeusz Wujek* 465

ROZDZIAŁ I. Struktura systemu oświatowego — *T. J. Wiloch* 467

1. Pojęcie systemu oświatowego 467
2. Morfologia systemu oświatowego 469

ROZDZIAŁ II. Systemy oświatowe krajów socjalistycznych — *T. J. Wiloch* 476

1. Bułgarski system oświatowy 476
2. Czechosłowacki system oświatowy 479
3. Jugosłowiański system oświatowy 481
4. NRD — system oświatowy 485
5. Radziecki system oświatowy 489
6. Rumuński system oświatowy 494
7. Węgierski system oświatowy 499

15 ROZDZIAŁ III. Polski system oświatowy — *T. J. Wiloch* 503

1. Rozwój szkolnictwa w PRL 503
2. Szkolnictwo współczesne 510

14 ROZDZIAŁ IV. Współczesne problemy i zadania wychowania pozaszkolnego — *J. Wołczyk i T. Wujek* 515

BIBLIOGRAFIA do części piątej 533

CZĘŚĆ SZÓSTA. Zawód nauczyciela

— *Stanisław Krawcewicz i Jerzy Wołczyk* 535

ROZDZIAŁ I. Rola społeczna nauczyciela — *S. Krawcewicz* 537

1. Rola nauczyciela w procesie wychowania szkolnego 542

2. Przygotowanie zawodowe 547

3. Zaangażowanie ideowe 550

4. O etyce zawodowej nauczyciela 551

ROZDZIAŁ II. Współpraca i współzycie w zespołach nauczycielskich — *S. Krawcewicz* 556

ROZDZIAŁ III. Kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli — *S. Krawcewicz* 562

ROZDZIAŁ IV. Praca społeczna nauczyciela w środowisku lokalnym — *S. Krawcewicz* 570

ROZDZIAŁ V. Adaptacja młodego nauczyciela w zawodzie — *S. Krawcewicz* 577

ROZDZIAŁ VI. Związek Nauczycielstwa Polskiego. Struktura organizacyjna i funkcje — *S. Krawcewicz* 580

ROZDZIAŁ VII. Pedeutologia. Stan i problemy — *S. Krawcewicz* 583

ROZDZIAŁ VIII. Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela — *J. Wołczyk* 590

BIBLIOGRAFIA do części szóstej 605

CZĘŚĆ SIÓDMA. Problemy i tendencje rozwojowe pedagogiki współczesnej — *Michał Godlewski, Ryszard Wroczyński, Jan Szczepański i Jerzy Wołczyk* 607

ROZDZIAŁ I. Kształcenie ustawiczne 609

1. Geneza i rozwój — *R. Wroczyński* 612

2. Współczesne uwarunkowania technologiczne — *M. Godlewski* 615

3. Podstawy prawne — *M. Godlewski* 618

4. Integracja instytucji kształcenia i doskonalenia — *M. Godlewski* 620

5. Konsekwencje dla oświaty i kultury — *R. Wroczyński* 625

6. Przewidywane tendencje — *R. Wroczyński* 631

ROZDZIAŁ II. Perspektywy szkolnictwa ogólnokształcącego i zawodowego — <i>M. Godlewski</i>	635
1. Konieczność nieustannych reform szkolnych	635
2. Tendencje przemian ustrojowych	637
3. Modernizacja metod i środków	643

ROZDZIAŁ III. Postęp techniczny w nauczaniu

— <i>M. Godlewski</i>	645
1. Techniczne środki nauczania	645
2. Dydaktyczne środowisko materialne nowoczesnej szkoły	650
3. Inżynieria dydaktyczna — nowa dziedzina dydaktyki	655

ROZDZIAŁ IV. Doskonalenie systemu oświaty

— <i>J. Szczepański</i>	659
Wstęp	659
1. System oświaty	659
2. Doskonalenie oświaty	661
3. Podstawowe pytania	662
4. Problemy oceny oświaty	665
5. Projektowanie oświaty udoskonalonej	668
6. Problem harmonizowania oświaty z rozwojem społeczeństwa	673
7. Rola nauk społecznych w doskonaleniu oświaty	675

ROZDZIAŁ V. Założenia reformy systemu edukacji narodowej

— <i>J. Wolczyk</i>	676
-------------------------------	-----

BIBLIOGRAFIA do części siódmej	682
--	-----

INDEKS nazwisk	683
--------------------------	-----

INDEKS rzeczowy	687
---------------------------	-----